ISSN 2181-6833

9 772181 683301

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
1930

ISSN 2181-6833

PEDAGOGIK MAHORAT

3
2021

ISSN 2181-6883

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

3-son (2021-yil, iyun)

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2021

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal
2021, № 3

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrdagi qarori bilan **pedagogika** va **psixologiya** fanlari bo‘yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo‘lgan zaruruiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2001-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 6 marta chiqadi.

Jurnal O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2016-yil 22-fevral № 05-072-sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti
Tahririyat manzili: O‘zbekiston Respublikasi,Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko‘chasi, 11-uy
Elektron manzil: ped_mahorat@umail.uz

TAHRIR HAY’ATI:
Bosh muharrir: Adizov Baxtiyor Rahmonovich– pedagogika fanlari doktori, professor
Bosh muharrir o‘rinbosari: Navro‘z-zoda Baxtiyor Nigmatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Mas’ul kotib: Hamroyev Alijon Ro‘ziqulovich – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent

Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori
Begimqulov Uzoqboy Shoyimqulovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Mahmudov Mels Hasanovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Ibragimov Xolboy Ibragimovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Yanakiyeva Yelka Kirilova, pedagogika fanlari doktori, professor (N. Rilski nomidagi Janubiy-G’arbiy Universitet, Bolgariya)
Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Mahmudova Muyassar, pedagogika fanlari doktori, professor
Kozlov Vladimir Vasilyevich, psixologiya fanlari doktori, professor (Yaroslavl davlat universiteti, Rossiya)
Chudakova Vera Petrovna, psixologiya fanlari nomzodi (Ukraina pedagogika fanlari milliy akademiyasi, Ukraina)
Tadjixodjayev Zokirxo‘ja Abdusattorovich, texnika fanlari doktori, professor
Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor
O‘rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor
Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor
Mahmudov Nosir Mahmudovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Olimov Shirinboy Sharopovich, pedagogika fanlari doktori, professor
Qiyamov Nishon Sodiqovich, , pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Qahhorov Otabek Siddiqovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО
Научно-теоретический и методический журнал
№ 3, 2021

Журнал включен в список обязательных выпусков ВАК при Кабинете Министров Республики Узбекистан на основании Решении ВАК от 29 декабря 2016 года для получения учёной степени по **педагогике** и **психологии**.

Журнал основан в 2001г.
Журнал выходит 6 раза в год
Журнал зарегистрирован Бухарским управлением агентства по печати и массовой коммуникации Узбекистана.
Свидетельство о регистрации средства массовой информации № 05-072 от 22 февраля 2016 г.
Учредитель: Бухарский государственный университет
Адрес редакции: Узбекистан, г. Бухара, ул. Мухаммад Икбол, 11.
e-mail: ped_mahorat@umail.uz

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:
Главный редактор: Адизов Бахтиёр Рахманович – доктор педагогических наук, профессор
Заместитель главного редактора: Навруз-заде Бахтиёр Нигматович – доктор экономических наук, профессор
Ответственный редактор: Хамраев Алижон Рузикулович – доктор педагогических наук (DSc), доцент

Хамидов Обиджон Хафизович , доктор экономических наук
Бегимкулов Узакбай Шаимкулович, доктор педагогических наук, профессор
Махмудов Мэлс Хасанович, доктор педагогических наук, профессор
Ибрагимов Холбой Ибрагимович, доктор педагогических наук, профессор
Янакиева Елка Кирилова, доктор педагогических наук, профессор (Болгария)
Каххаров Сиддик Каххарович, доктор педагогических наук, профессор
Махмудова Муяссар, доктор педагогических наук, профессор
Козлов Владимир Васильевич, доктор психологических наук, профессор (Ярославль, Россия)
Чудакова Вера Петровна, PhD (Психология) (Киев, Украина)
Таджиходжаев Закирходжа Абдусаттарович, доктор технических наук, профессор
Аманов Мухтор Рахматович, доктор технических наук, профессор
Ураева Дармоной Саиджановна, доктор филологических наук, профессор
Дурдыев Дурдымурад Каландарович, доктор физико-математических наук, профессор
Махмудов Насыр Махмудович, доктор экономических наук, профессор
Олимов Ширинбой Шарофович, доктор педагогических наук, профессор
Киямов Нишон Содикович, доктор педагогических наук, профессор
Каххаров Отабек Сиддикович, доктор экономических наук (DSc)

PEDAGOGICAL SKILLS
The scientific-theoretical andmethodical journal
 # 3, 2021

The journal is submitted to the list of the scientific journals applied to the scientific dissertations for **Pedagogic** and **Psychology** in accordance with the Decree of the Presidium of the Ministry of Legal office of Uzbekistan Republic on Regulation and Supervision of HAC (The Higher Attestation Commission) on December 29, 2016.

The journal is published 6 times a year
The journal is registered by Bukhara management agency for press and mass media in Uzbekistan.
The certificate of registration of mass media № 05-072 of 22 February 2016

Founder: Bukhara State University

Publish house: Uzbekistan, Bukhara, Muhammad Ikbol Str., 11.
e-mail: ped_mahorat@umail.uz

EDITORIAL BOARD:

Chief Editor: Pedagogical Sciences of Pedagogy, Prof. Bakhtiyor R. Adizov.
Deputy Editor: Pedagogical Sciences of Economics, Prof. Bakhtiyor N. Navruz-zade.
Editor: Doctor of Pedagogical Sciences(DSc), Asst. Prof. Alijon R. Khamraev

Doctor of Economics Sciences Obidjan X. Xamidov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof Uzakbai Sh. Begimkulov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof Mels Kh. Mahmudov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof Holby I.Ibrahimov
Ph.D. of Pedagogical Sciences, Prof Yelka K. Yanakieva (Bulgaria)
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof Siddik K. Kahhorov
Doctor of Pedagogical Sciences, Prof M Mahmudova
Doctor of Psychology, Prof Vladimir V Kozlov (Yaroslavl, Russia)
Ph.D. of Psychology, Vera P. Chudakova (Kiev, Ukraina)
Doctor of Technical sciences, Prof Mukhtor R.Amanov
Doctor of Technical sciences, Prof Zakirkhodja A. Tadjikhodjaev
Doctor of Philology, Prof Darmon S. Uraeva
Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Prof Durdimurod K. Durdiev
Doctor of Economics, Prof Nasir N. Mahmudov
Doctor of Pedagogical Science, Prof Shirinboy Sh. Olimov
Doctor of Pedagogical Science, Prof Nishon S. Kiyamov
Doctor of Economics Sciences Otabek S.Kahhorov

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA 7
Азизхон РАХМОНОВ. К вопросу о проектной культуре будущих учителей 7
Hikmat BOBOMIRZAYEV, Sevara SUVONOVA. Yangi O‘zbekistonni qurishda zamonaviy o‘qituvchilarning o‘rni 11
Maral KADIROVA. Talabalarda iqtisodiy ko‘nikmalarni takomillashtirish asoslari 15
Азиза МИРЗАРАҲИМОВА. Ўқувчиларда илмий дунёқарашни шакллантириш педагогик муаммо сифатида 20
Nargiz MAHMUDOVA. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining bilimini baholashda jahon tajribasi 25
Акрам СОХИБОВ. Пути совершенствования механизмов применения интерактивных методов в педагогическом образовании 27
Сабоҳат МУРОДОВА, Умида ЯКУБОВА, Расул ИМОМҚУЛОВ. Бошланғич синф ўқувчиларининг билиш фаолиятини ривожлантиришга йўналтирилган ўқув вазиятларидан фойдаланиш 31
Safibullo ABDULLAYEV. Malaka oshirish va qayta tayyorlash muassasalarida o‘qituvchilarni ergonomik faoliyatga tayyorlash 35
O‘tkir HAZRATOV, Sevara SOLIBOYEVA. Amaliy mashg’ulotlarni o‘tishda interfaol usullarning qo‘llanishi samaradorligini baholash 41
Makhfuza RAKHMONOVA. Spiritual and moral heritage of the hadith scientists of the east 45
Шамсиддин НАРЗИЕВ, Гулноза ШАРОПОВА. Влияние интерактивной игры на развитии знаний студентов 49
Nigora RUZIKULOVA. O‘quvchilarning o‘quv materiallari bilan ishlash jarayonida “case-study” metodidan foydalanishning pedagogik va metodik imkoniyatlari 54
Gulnora JUMAYEVA. O‘qituvchining pedagogik mahoratini shakllantirishda innovatsion faoliyat 58
O‘g’iloy SHUKUROVA. Talaba-yoshlarni innovatsion faoliyatga yo‘naltirishning uzluksizligini ta’minlash texnologiyasi 63
Мехринисо КОЙИЛОВА. Педагогическая основа здоровьесозидающей функции образования 67
Bog’dagul QARSHIYEVA. Turli mamlakatlarda bilingual ta’lim berish va ular o‘rtasidagi farqlar (O‘zbekiston, Rossiya, Germaniya misolida) 72
Bahodirjon SHERMUXAMMEDOV. Yoshlarga g’oyaviy tarbiya berishning mohiyati va vazifalari 78
Dilmurod UMURZOQOV, Nafisa JO‘RAYEVA. Sharq mutafakkirlari asarlarida rahbarlik va boshqaruv muammolarining talqini 81
Gullola KURBANOVA. Oliy ta’lim muassasalari iqtidorli talabalarining tadqiqotchilik salohiyati ahamiyati 83
Ismatulla TO‘XTAROV. O‘zbek falsafasi: tariximiz kabi qadim, ma’naviyatimiz kabi teran 88
Ulfat MAHKAMOV, Dilafruz ISMOILOVA, Munisa MALIKOVA. Bo’lajak o’qituvchilarni tarbiyaviy ishlarga tayyorlash 92
Manzura YULDASHEVA. Ajdodlar merosida oilaviy munosabatlar talqini 95
Mavjuda GULAMOVA, Ilhomjon SHUKUROV, Chori XAYRULLAYEV, Brel Anatoliy KUZMICH. O‘zbekistonda aholi salomatligini muhofaza qilish borasida amalga oshirilgan ishlar, imkoniyatlar va sharoitlar. 98
Ikromjon TOSHOV. Yaponiyada mahalliy davlat hokimiyat organlarining hujjatlari ustidan sud nazoratini amalga oshirishning o‘ziga xos xususiyatlari 101
Madina KARIMOVA. Talabalar o‘quv faoliyatida o‘zini o‘zi boshqarishning shaxs xususiyatlariga bog‘liqligi 106
Olimjon XOLOV. O‘quvchi-yoshlarda aksiologik ongni shakllantirishning tarixiy asoslari 109
Najmiddin BAKAYEV, Shahobiddin SHODIYEV, Nargiza BAXRIEVA. Maktabgacha yoshdagi bolalarni hissiy rivojlantirishning dolzarbligi 117
Dilnoza QODIROVA. Kichik maktab yoshi o‘quvchilarida axloqiy-madaniy sifatlarni shakllantirishning o‘ziga xos psixologik jihatlari 121
Shoxrux SALIXOV, Timur SALIXOV. Ta’lim jarayonida o‘quvchilar bilish faolligini oshirishning psixologik xususiyatlari 124
Shahlola ULUG‘OVA, Rayima NEMATOVA. Tadbirkor ayollarning bozor munosabatlariga ijtimoiy-psixologik moslashuvchanligining o‘ziga xosligi 128

MAKTABGACHA VA BOSHLANG’ICH TA’LIM 131
Gulnora BO‘RONOVA. Umumiy o‘rta ta’lim maktabning boshlang‘ich sinflarida “Robototexnika” to‘garaklarini virtual didaktik vositalar yordamida tashkil etishning universal metodlari 131

FILOLOGIYA VA TILLARNI O‘RGANISH 138
Ozoda TURSUNOVA. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining ona tili darslarida o‘quv lug’atlaridan foydalanish 138
Дилноза НАЗАРОВА. Ассимилированные слова узбекского языка и их выражение в словарях 143
Nargiza G‘ULOMOVA. Alisher Navoiy ijodini o‘rganishda mualliflik korpusini tuzishning afzalliklari 149

Bahodir QO‘CHQOROV. “Devonu lug’otit turk” asarida bolalar o‘yinilari 153
Sulaymon HALIMOV. G’aribiy ijodining o‘ziga xos xususiyatlari 156
Nozgul SIDIQOVA. Tilshunoslikda pereyonimlarning shakllanish asoslari 161
Sitorabegim MUXAMEDJANOVA. Talabalarda kasbiy faoliyatga oid ingliz tilini o‘qitish jarayonida kommunikativ madaniyatni rivojlantirish metodlari 164
Xolboy IBRAGIMOV, Z.K.SALIMOV. Surxondaryo viloyati Termiz shahri umumiy o‘rta ta’lim maktablarida ingliz tilini o‘qitishda intensiv metodlarni qo‘llash 166
Hilola SUYUNOVA. O‘quvchilar nutqini o‘stirishda integrativ yondashuvning ahamiyati 170
Rahima BERDIYOROVA. Okkazionalizmlarni hosil qilish usullari 173

ANIQ VA TABIIY FANLARNI O‘QITISH 177
Набия ТУРАЕВА, Жахонгир ТУРАЕВ. Методические рекомендации по обучению будущих учителей математики конструированию и анализу урока 177
Dilorom BESHIMOVA. Differensial geometriya va topologiya kursida to‘plamning urinish, chegaraviy, ichki nuqtalarini o‘qitishda “aqliy hujum” metodining tatbiqi 180
Sagidat KANATBAYEV. Umumta’lim maktablarida fizikadan laboratoriya mashg‘ulotlarini o‘tkazishning holati va muammolari 185
Мухаммад РАХМАТОВ, Сарвар ИСКАНДАРОВ, Нарзилло БИБУТОВ, Азизжон ХОЖИЕВ. Лабораторные работы по технической механике 189
Nozimbek ZARIPOV. Informatika va axborot texnologiyalari fanini o‘qitishda Web-freelance faoliyati 196
Ruslan BAYDULLAYEV, Zamira AXMEDOVA. Yuqori ishonchlilik tizimlari uchun dasturiy ta’minot arxitekturasi 199
Mansur ERGASHOV, Aziz JO‘RAYEV. Organik kimyo fani ta’limida zamonaviy metodlardan foydalanish orqali talabalarda interaktivlikni oshirish 204
Laziz NIYAZOV, Baxitjan KEDELBAYEV, Javohir KARIMOV. Tibbiy kimyo fanini o’qitishda muammoli vaziyatlar usuli 207
Nazifa ACHILOVA. Bo‘lajak biologiya fani o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish 212
Madina AVEZOVA. Innovative forms of modern education 217
Mahfuza ODILOVA. Qora-qir ko‘lidagi suvning fizik-kimyoviy tarkibi 221
Laziz NIYAZOV, Anatoliy BREL, Umurbek G’APUROV. Xorijiy talalabalarga tibbiy kimyo fanidan dars berishning o‘ziga xosliklari 224

IQTISODIYOT VA TURIZM 227
Nurazimxon MAMAXONOVA. O‘zbekiston va Yevropa: hamkorlikning yangi bosqichi 227

TASVIRIY SAN’AT VA MUSIQA TA’LIMI 232
Saidaxbor BULATOV. “Vanitas” usulida ishlangan natyurmortdagi o‘n sakkiz ming olam falsafasi 232

JISMONIY MADANIYAT VA SPORT 237
Ilhomjon TURSUNALIYEV. Jismoniy tarbiya va sport sohasi tadqiqotlariga ilmiy sharh: muammodan amaliy natija sari 237
G‘ayrat SALIMOV, Abdullo FOZILOV. Talabalarning o‘quv jarayonida jismoniy madaniyatini shakllantirish muammosiga tizimli yondashuv 239
Nurzod DAVRONOV. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari jismoniy sifatlarini rivojlantirishda xalq bayramlarining qadriyat sifatidagi ahamiyati 243
Раджаб БАЙМУРАДОВ, Малохат БАХШУЛЛАЕВА. Творческое отношение к работе - залог успеха в педагогической деятельности 246
Muxsinbek OLIMOV. Yengil atletikachilarning ko‘p yillik tayyorgarlik bosqichlarida mashg‘ulot yuklamalarini taqsimlash va boshqarish texnologiyasi 250

Ta’lim-tarbiya fidoyisi 254
“Педагогик маҳорат” журнали учун мақолаларни расмийлаштириш талаблари 255

Ulfat MAHKAMOV
Toshent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti professori, pedagogik fanlari doktori

Dilafruz ISMOILOVA
Toshent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Munisa MALIKOVA
Toshent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti pedagogika-psixologiya yo`nalisshi 2-kurs talabasi

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI TARBIYAVIY ISHLARGA TAYYORLASH

Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarni tarbiyaviy ishlarga tayyorlashning mohiyati, tizimi, mahorati, kasbiy faoliyatiga oid masalalar ilmiy pedagogik jihatdan asoslangan.

Kalit so'zlari: *o'qituvchi, tarbiya, ta'lim, o'quvchi, ilm, malaka, aql, muomala, maktab, oila, talaba, shaxs.*

В статье расскрываются проблемы научно и педагогическая, обоснованная сущность, система, навыки, профессиональная деятельность подготовки будущих учителей к воспитательной работе.

Ключевые слова: *учитель, воспитание, образование, ученик, наука, опыт, обшаться, школа, семья, студент, личность.*

This article is scientifically and pedagogically based on the essence, system, skills, professional activites of preparing future teachers for educational work.

Key words: *teacher, upbringing, pupil, science, qualification, intellect, treatment, school, family, student, person*

Kirish. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 29-dekabrda Oliy Majlisga qilgan murojaatnomasida mamlakatimiz yoshlari, ta'lim xodimlari uchun unutilmas tarixiy sanaga aylandi. Chunki ushbu Murojaatnomada prezidentimiz yoshlarni qo'llab-quvvatlash, ta'lim tizimi islohotlarini yanada chuqurlashtirish, o'qituvchilarining obro'sini yuksaltirish, "hayot davomida o'qish" tamoyili asosida o'z malakalarini uzluksiz oshirib borish masalalariga alohida e'tibor qaratdilar. Prezidentimiz "Eng katta boylik – bu aql-zakovat va ilm, eng katta meros – bu yaxshi tarbiya, eng katta qashshoqlik – bu bilimsizlikdir!" deb ta'kidalagan edi. Bu gap jamiyatimiz taraqqiyotining ayni bosqichi uchun juda topib aytilgan. Unda ilmga berilgan baho, tarbiyaga berilgan ijobiy sifat va bilimsizlikka nisbatan munosabat mavjud. Biz ayni paytda ilm-ma'rifatni rivojlantirmasdan taraqqiyotning keyingi bosqichiga chiqa olmaymiz. Buning uchun esa tizimdagi muammolarni bartaraf qilish, ta'lim, fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi integratsiyani to'g'ri yo'lga qo'yish lozim. Bu yorug' dunyoni quyoshsiz, yer-u osmonsiz tasavvur etib bo'lmaganidek, hayotimiz mazmun-mohiyatini mehribon o'qituvchilarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Chunki o'qituvchi bitmas-tuganmas mehr va kuch-g'ayrati bilan qanchadan-qancha shogirdlarni kamol topishida fidoiylik, mehribonlik ko'rsatadi.

Asosiy qism. O'qituvchi ustozlik faoliyatida millionlab farzandlarga ta'lim va tarbiya beradi. Shu jihatdan ham O'zbekistonda o'qituvchi obro'-e'tibori tobora ortib bormoqda. Qudrati va salohiyati rivojlanmoqda. O'qituvchi - mahalla va xonadongacha kirib borishi bilan birga, yoshlarni kasb-hunarga o'qitishda, tadbirkorlik sohasidagi tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashda fidoiylik bilan mehnat qilmoqda. Mamlakatimizda yuz berayotgan tub o'zgarishlar, shubhasiz, ta'lim sohasini ham qamrab olmoqda. ta'lim tizimining keyingi chorak asrdagi faoliyatiga nazar tashlaydigan bo'lsak, ta'lim va kadrlar tayyorlash sohasida ko'plab ijobiy ishlar amalga oshirilmoqda. Ta'lim turlari o'rtasidagi aloqa va uzviylik takomillashtirilmoqda. "Bugungi kunda Chirchiq davlat pedagogika institutining katta ilmiy jamoasi bajarayotgan keng ko'lamli ilmiy-amaliy va tarbiyaviy ishlar, xususan, oliy ta'lim muassasasining o'ziga xos "tashrif qog'ozi"ga aylanayotgan pedagogik innovatsion klasterining ilmiy-nazariy asoslarini yaratish va uni amaliyotga tatbiq etish ustida olib borilayotgan tadqiqotlar viloyatda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan. Izlanish va tajriba-sinov ishlarining dastlabki natijalari pedagogik ta'limda o'z ijobiy samarasini bermoqda" [3].

Institutda bo'lajak o'qituvchilarni talabalik yillaridanoq ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish, ta'lim-tarbiyaga doir islohotlarni mazmun-mohiyati va ahamiyatini chuqur o'rganish va ularni keng targ'ib qilish, ularning ta'lim va kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirishda har tomonlama ko'maklashishi, bilimlarini qo'llab-quvvatlash, iqtidorli yoshlarni aniqlash va ularning qobiliyatlarini to'g'ri yo'naltirish, ular o'rtasida sog'lom turmush tarzini ta'minlash borasidagi ishlar samaradorligini oshirishda tizimli chora- tadbirlarni amalga oshirish ta'lim-tarbiya masalalarini chuqur tahlil qilish, ilg'or tajribalar asosida mavjud muammolarini hal qilish yuzasidan takliflar ishlab chiqish kabi ko'nikma va malakalarga ega bo'lgan holda maktabda o'quv-tarbiya faoliyatini mustahlamlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarning o'quvchi tarbiyasidagi rolini

oshirish, tadbirlarni muvofiqlashtirish, davlat va jamoat tashkilotlari bilan samarali hamkorlikni ta'minlash, ularga uslubiy-amaliy ko'maklashish kabilar amaliyotga tatbiq etilmoqda. Bu o'rinda bo'lajak o'qituvchilarni tarbiya jarayonida turli tashkilotlar tomonidan o'quvchi-yoshlarning muammolarini o'z vaqtida bartaraf etilishi ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshirishda farzand tarbiyasi muammolari , ehtiyojlari va qiziqishlarini uyma-uy yurish orqali o'rganish ishlarini tashkil etishda mahalla raislari va oqsoqollari ijtimoiy-ma'naviy masalalar bo'yicha o'rinbosarlarning faoliyatini samarali tashkil etishda yordam berish tajribasiga ega bo'lish, oilalarning ijtimoiy ahvoli va turmush sharoiti, tarbiya muammolarini aniqlash va hal qilish bo'yicha mas'ul idora va rahbarlarning faoliyati bilan hamkorlikda muvofiqlashtirishda tashkilotchilik qobiliyati ega bo'lishlari muhim o'rin tutadi. Bunda bo'lajak o'qituvchilar tarbiya masalalariga oid muammolarini hal etish bo'yicha "yo'l xaritalarini" ishlab chiqib, amalga oshirish va maktab pedagogik kengashlarida har oyda hisobot berish ta'lim muassasalarida o'quvchilar sog'lig'ini tiklash ishlarini tashkil etish mahoratiga ega bo'lishlari, mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasblar bo'yicha o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarni egallashi bilan bog'liq tadbirlarni amalga oshirishlari muhim hisoblanadi.

Yuqoridagi masalalar yuzasidan muntazam ravishda seminar mashg'ulotlarida, pedagogik amaliyot jarayonida munozaralar, savol-javoblar, tadbirlar o'tkazish, referatlar tayyorlash kabilar talabalarni tarbiyaviy ishlarga tayyorlash malakalarini oshiradi.

Hozirgi kunda uzluksiz ta'limda qator dolzarb muammolar mavjud. Pedagog kadrlarga bo'lgan talab, malakali o'qituvchilarga ehtiyoj, ta'lim turlari o'rtasida uzviylik va integratsiya, ta'lim-tarbiya sifatini oshirish, o'qitishga nisbatan tizimli yondashuv yangi mexanizmni yaratish hayotiy zaruratga aylandi. Unda ta'lim turlari o'rtasida o'zaro nazorat ham, raqobat ham, manfaatlar ham ta'minlanishi zarur. Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti ana shu muammoning ilmiy-nazariy va amaliy yechimini topish asoslarini yaratish va uni amaliyotga tatbiq etish mexanizmlarini ishlab chiqish vazifalari belgilangan. Institut faoliyatida zamonaviy talablar, tizimdagi muammolar va ularni hal qilish masalalari ta'lim-tarbiya jarayonlaridan chuqur o'rin egallagan.

Muhokamalar va natijalar. Bugungi kunda institutda ta'lim-tarbiya jarayonini takomillashtirish, pedagogik kadrlar tayyorlashga oid o'ttizga yaqin ilmiy tadqiqot ishlari bajarilmoqda. Ularda xalq ta'limi tizimidagi muammolar yechimi bo'yicha loyihalar tajriba-sinovdan o'tkazilyapti. Bo'lajak o'qituvchilarni tarbiyaviy ishlarga tayyorlash bo'yicha institutda tomonidan yigirma ikkita maktabda "Maktab-laboratoriya" innovatsion tajriba maydonchasi va "Modulli maktabgacha ta'lim laboratoriya"lari tashkil etilgan. Ushbu tajriba-sinov maydonchalarida bo'lajak o'qituvchilarni tarbiyaviy ishlarga tayyorlash masalasi amalga oshirilmoqda.

"Maktab- laboratoriya"lar tarbiya jarayoni yadrosini tashkil etish bilan birga talabalarga ilmiy-pedagogik va innovatsion loyihalarni yaratish hamda tajriba-sinovdan o'tkazish bilan bog'liq vazifalarni ilmiy, uslubiy jihatdan amaliyotga tatbiq etishda o'z samarasini berishda bo'lajak o'qituvchilarni tarbiyaviy ishlarga tayyorlash, ularning kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish, kelajakda zamon talablariga javob beradigan pedagog kadrlar bo'lishini ta'minlash maqsadida "Kelajak o'qituvchisi konsepsiyasi" ishlab chiqilgan.

Ta'lim jarayonida nazariya va amaliyot uyg'unligiga erishish, talabalarda tarbiyaviy ishlar metodikasi ko'nikmalarini shakllantirish orqali ularni maktab o'quvchilarning hayotiy vaziyat va sharoitlarini o'rganish maqsadida institutda "Bo'lajak o'qituvchilarni tarbiyaviy ishlarga tayyorlash" markazi tashkil etilgan. Markazda "Xalq pedagogikasi va tarbiya", "Markaziy Osiyo mutafakkirlarining tarbiya haqidagi g'oyalari", "Tarbiya jarayonida o'qituvchi mahorot", "Tarbiya usullari", "Shaxs kamolotida tarbiya", "O'quvchilarning tarbiyalanganlik darajalari" kabi mashg'ulotlar amalga oshiriladi.

Institutning asosiy vazifalari xalqaro ta'lim standartlariga mos ravishda yuqori malakali pedagog kadrlar tayyorlash, bakalavriat va magistraturaning tegishli yo'nalishlarida yangi o'quv dasturlari, o'quv qo'llanmalarini yaratish orqali o'quv-uslubiy ishlar sifati va saviyasini oshirish, ilmiy-pedagogik salohiyatni rivojlantirish, pedagogik texnologiyalarni va o'qitish uslublarini faol takomillashtirish, ilmiy izlanishlar olib borish, innovatsion loyihalarni amalga oshirish orqali ta'lim sifatini va dasturlarini yaxshilashga, ayniqsa, yoshlar uchun ilmiy tadqiqot salohiyatini kengaytirishga qaratilgan o'qituvchi inson hayoti rivojida ustoz vazifasini bajaradi.

Albatta, ushbu ishlarini amalga oshirishda o'qituvchilarning o'z fanini chuqur bilishi, pedagogik mahorati va psixologik tayyorgarligi, tafakkuri o'quv-tarbiya faoliyatining asosini tashkil etadi.

Shu jihatdan ham bo'lajak o'qituvchilar tarbiya jarayonida o'quvchilarga insonlar hayotiga bo'lgan qiziqish, undan ibrat olish kabilarni singdirishi ularni nimagadir o'rgatishda ota-onalarining axloqini namuna qilib ko'rsatishi o'quvchilarning tarbiyalanganlik darajasi, ular o'rtasidagi munosabatlarini ma'naviy fikrlashining shakllanishini vujudga keltiradi. Chunki ota-onalarning hayoti va faoliyati o'quvchilarni

jamiyat va tabiat hodisalarini tushunishida va shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda va hayotda o‘z o‘rnini topishda ijtimoiy moslashuviga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Xulosa. Bo‘lajak o‘qituvchi yoshlarning sog’lom turmush tarzi, madaniyatini shakllantirish, qizlarni onalikka tayyorlash, ijtimoiy-siyosiy statusini mustahkamlash kabi dolzarb masalalarini amalga oshirishda oila va mahallalarning o‘zaro hamkorligi asosida tarbiyaviy ishlarni tashkil etadi. Yoshlarda sog’lom turmush madaniyatining shakllanishida ota-onalarning hayotiy tajribasi katta ahamiyatga ega. Ushbu jarayonda ota-onalar bilan suhbatlar qurish pedagogik targ’ibotini olib borishni taqozo etadi.

Tarbiya - bu o‘smirning ijtimoiy shakllanishi va rivojlanish jarayonini ta’minlovchi faoliyat sifatida qo‘yilgan maqsadga erishish usullari va vositalarining majmui hisoblanadi. Buning uchun bo‘lajak o‘qituvchi shaxsining ijtimoiy-madaniy shakllanishi, ichki olamining ifodalanishi, ijobiy qobiliyatlarini rivojlantirishi uchun sharoit yaratishga imkon beruvchi tarbiya turlaridan keng foydalanishda, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga amal qilishi ularda mustaqil izlanish, ijodiy yondashish, o‘quvchi shaxsiga ta’sir ko‘rsatish, bolalarning bilim va ko‘nikmalarini shakllantirishga zamin yaratish, ularning foydali ish bilan shug’ullanishi, hayotda o‘z yo‘lini topishiga imkoniyat yaratish kabilarni amalga oshirishda tarbiya metodlari va texnologiyalarini rivojlantirish muhim o‘rin tutadi.

Adabiyotlar

1. Uzluksiz ma’naviy tarbiya konsepsiyasi 1059-son 31.12.2019.
2. Ismoilova Z. Tarbiyaviy ishlar metodikasi. - T.: “Istiqlol”, 2003.
3. Muxammedov G’. Pedagogik ta’limda Chirchiq tajribasi. Yangi O‘zbekiston gazetasi. 2021-yil 7-mart. 48- son.

“ПЕДАГОГИК МАҲОРАТ” ЖУРНАЛИ УЧУН МАҚОЛАЛАРНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ТАЛАБЛАРИ

1. Мақола бошланишида Универсал ўнлик кўрсаткич (ЎУК) берилади.

Қуйидагилар алоҳида қатордан бошлаб киритилади:

1) мақола сарлавҳаси (оддий ҳарфларда, масалан: Абдулла Қодирийнинг тасвирлаш маҳорати);

2) муаллиф(лар)нинг фамилияси (тўлиқ), исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари;

3) мақоланинг аннотацияси (пробеллар билан бирга 500 белгидан иборат), аннотация курсив билан берилади ва бир қатор ташлаган ҳолда асосий матндан ажратилади;

4) калит сўзлар (5–10 та).

2. Мақола матни “Microsoft Word” дастурида тайёрланиб, “Times New Roman” 14 ўлчамли шрифтда, сатрлар ораси бир интервал, саҳифа четлари чапдан 3 см, юқоридан ва пастдан 2 см, ўнгдан 1,5 см, хатбоши 1,25 см қолдирган ҳолда терилади ва электрон варианти билан (флешка ёки CDда) топширилади.

Мақола матнида бошқа шрифтлардан фойдаланилган тақдирда бундай шрифтлар муаллиф томонидан электрон вариантда таҳририятга тақдим этилиши лозим.

3. Мақоланинг умумий ҳажми (расм, жадвал ва диаграммалар билан биргаликда) 8 саҳифадан кам бўлмаслиги (аннотациялар, калит сўзлар ва адабиётлар рўйхати бу ҳисобга кирмайди) талаб қилинади. Журнал учун энг мақбул ҳажм 8-10 саҳифа оралигида.

4. Агар мақолага расм, жадвал, диаграмма, схема, чизма, турли график белгилар киритилган бўлса, улар оқ-қора рангларда чизилган бўлиши, аник ва равшан тасвирланиши, қисқартмаларнинг тўлиқ изоҳи ёзилиши лозим. Мақолада матнида ранг воситасида маъно фарқлашга хизмат қиладиган расм, чизма ва диаграммаларнинг бўлиши мумкин эмас.

Формулалар матнга махсус компьютер дастурларида киритилиши керак.

Адабиётлар рўйхати лотин алифбосига транслитерация килинади.

Мақолага муаллифлар ҳақида маълумот илова қилинади.

Муаллиф(лар) ҳақидаги маълумот қуйидагиларни ўз ичига олади:

– муаллиф(лар)нинг фамилияси, исми ва отасининг исми (тўлиқ)
– илмий даражаси (агар бўлса)
– иш жойи, бўлим, вазифаси (қисқартирмаган ҳолда).

Муаллиф ҳақида инглиз тилидаги маълумотлар қуйидагиларни ўз ичига олади:

1) муаллиф(лар)нинг фамилияси, исми ва отаси исмининг инглиз тилидаги варианти, мақола номи ва муаллиф иш жойининг инглиз тилига таржимаси, масалан: *Dilmurod H. Quronov*, Andijan State University (Andijan, Usbekistan). E-mail: kuronov@rambler.ru

COMPOSITIONOF LYRICAL WORK

2) калит сўзларнинг инглиз тилига таржимаси;

Фойдаланилган адабиётларнинг инглиз тилидаги варианти (References) APA-2010 стандарти бўйича тайёрланиши зарур.

1. Китобларни бериш тартиби:

Esin, A.B. (2000) *Printsipy i priyemy analiza literaturnogo proizvedeniya* [Principles and techniques of analyzing literary work]. Moscow: Flinta.

Rakhimzhonov, N. (2012) *Intellektual sheriyatning tabiati* [Nature of intellectual Poetry] In: *Istiqlol va bugungi adabiyot* [Independence and Modern Literature]. Toshkent: Teacher. pp. 145–155.

2.Мақолаларни бериш тартиби:

Suyarov, M. (2008) Peyzazh she’riyatida kompozitsiya [Composition in landscape poetry]. *O‘zbek tili va adabiyoti* [*Uzbek language and literature].* 1. pp. 72–75 (In Uzb.).

3. Интернет манбаларини бериш тартиби:

Belova, E. A., Kilkeeva, Yu. A., & Trenogina, A. A. (2014). *Tendencies of the world market of transportation and logistics services development.* Retrieved from http://pnu.edu.ru/media/ejournal/articles-2014/TGU_5_336.pdf *(in Russ.)*

Buxoro davlat universiteti muassisligidagi
“PEDAGOGIK MAHORAT”
ilmiy-nazariy va metodik jurnali
barcha ta’lim muassasalarini
hamkorlikka chorlaydi.

Pedagoglarning sevimli nashriga aylanib ulgurgan “Pedagogik mahorat” jurnali maktab, kollej, institut va universitet pedagogik jamoasiga muhim qo‘llanma sifatida xizmat qilishi shubhasiz.

Mualliflar uchun eslatib o‘tamiz, maqola qo‘lyozmalari universitet tahririy-nashriyot bo‘limida qabul qilinadi.

Manzilimiz: Buxoro shahri, M.Iqbol ko‘chasi 11-uy
Buxoro davlat universiteti, 1-bino 2-qavat, 208-xona

Tahririyat rekvizitlari:
Moliya vazirligi g‘aznachiligi
23402000000100001010
MB BB XKKM Toshkent sh. MFO 00014 INN 201504275
BuxDU 400110860064017950100079002

Pedagogik mahorat: rivojlanamiz va rivojlantiramiz!

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

2021-yil 3-son (79)

2001-yil iyul oyidan chiqa boshlagan.

OBUNA INDEKSI: 3070

Buxoro davlat universiteti nashri

Jurnal oliy o‘quv yurtlarining professor-o‘qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, ilmiy xodimlar, magistrantlar, talabalar, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari hamda maktab o‘qituvchilari, shuningdek, keng ommaga mo‘ljallangan.

Jurnalda nazariy, ilmiy-metodik, muammoli maqolalar, fan va texnikaga oid yangiliklar, turli xabarlar chop etiladi.

Nashr uchun mas’ul:
Alijon HAMROYEV.
Musahhih: Muhiddin BAFAYEV.
Muharrir: O‘g‘iljon Olloqova

Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Chop etish sifati uchun bosmaxona javobgar.

Bosishga ruxsat etildi 28.06.2021
Bosmaxonaga topshirish vaqti 30.06.2021
Qog‘oz bichimi: 60x84. 1/8
Tezkor bosma usulda bosildi.
Shartli bosma tabog‘i – 20,6
Adadi – 100 nusxa
Buyurtma № 230
Bahosi kelishilgan narxda.

“Sadriddin Salim Buxoriy” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili: Buxoro shahri M.Iqbol ko‘chasi 11-uy.